

Глобален план
на Десетилетието за действие
по пътна безопасност 2011-2020

ДЕСЕТИЛЕНИЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО 2011-2020

Призовавам държавите-членки, международните агенции, организациите на гражданското общество, бизнеса и лидерите на общността да гарантират, че през това десетилетие ще се постигнат за реални подобрения. Като стъпка в тази посока правителствата трябва да направят публично достойние своите национални планове за десетилетието, когато то ще стартира официално във всички страни на света - 11-ти Май 2011 год.

Г-н Бан Ки-муун, генерален секретар на ООН

1. Цел на настоящия документ

Този план е предназначен да служи като ръководство за улесняване координация и хармонизиране на дейностите, насочени към постигане на целите и задачите на Десетилетието за действие за безопасност по пътищата 2011-2020. Той отваря контекст за разбиране на произхода и причините за обявяване на Десетилетието на Общото събрание на ООН. Този общ план е инструмент, който може да се използва като средство за разработване на национални и местни програми и едновременно с това служи като основа за координирани действия на глобално равнище. Той е адресиран към широка аудитория, включваща представители на националните и местни правителства, гражданското общество и частния компани, които искат да приведат дейността си през следващите десетилетие в съответствие с глобалната рамка.

2. Статистическа информация

2.1 Мащаб на проблема и тенденция

Всяка година около 1,3 милиона души умират вследствие на пътнотранспортни произшествия - повече от 3000 души на ден и повече от половината от тези хора не са били в превозните средства.

Други 20-50 милиона души са изложени на по-леки злополуки, без смъртоносни наранявания и тези наранявания са важна причина за инвалидност в света.

Деветдесет на сто от смъртните случаи при пътни произшествия настъпват в страните с ниски и средни доходи, в които са по-малко от половината регистрирани превозни средства в световен мащаб.

Пътнотранспортните произшествия са една от трите водещи причини за смърт при хората на възраст 5 и 44 години. Ако не се предприемат незабавни и ефективни действия, се предвижда жертвите по пътищата да станат петата водеща причина за смърт в света, което се оценява на 2,4 милиона смъртни случаи всяка година.

Това е в резултат на бързото нарастване на моторните превозни средства без необходимото подобряване на стратегиите за безопасност по пътищата и планиране на земеползването.

Икономическите последици от пътните катастрофи се оценяват на 1 - 3% от БНП на съответната страна от света, достигайки общо до 500 милиарда щатски долара. Намаляване на нараняванията и смъртните случаи по пътищата ще намали страданието, ще предостави възможности за растеж и освобождаването на ресурси за по-продуктивна употреба.

Освен жертвите по пътищата, нарастването на броя на моторните превозни средства има ред други негативни последици върху човешкото здраве и околната среда.

Много части на света вече страдат от последиците от изменението на климата и данните показват, че автомобилният транспорт, който все още е силно зависим от петрола, произвежда 14 % от глобалните емисии на парниковите газове.

Тези емисии имат пряко въздействие върху здравето на хората от замърсяването на въздуха и последващи респираторни последици. Вредното влияние върху здравето се състои в намаляване на физическата дейност в резултат на използването на моторни превозни средства.

По целия свят, вземащите решения обмислят как да намалят емисиите на парниковите газове и тяхното въздействие върху глобалната промяна на климата. По този начин действията, предприети в рамките на Десетилетието за действие за осигуряване на безопасността по пътищата, ще се отрази на предприетите мерки за подобряване на системата за устойчивия транспорт като един от начините за намаляване на последиците от изменението на климата.

Например, намаляване на използването на моторни превозни средства чрез насърчаване на по-безопасни, по-чисти форми на обществен транспорт и активно движение би довело до намаляване на емисиите на парникови газове и едновременно с това ще бъде от полза за здравето, включително намаляване на нараняванията при движението по пътищата.

2.2 Инициативи от които ще има ефект

Съществуват възможности за предпазване от пътнотранспортни травми.

Натрупаният опит показва, че най-важните елементи за устойчиво осигуряване на безопасността на движението се явяват адекватно финансираното водещо главно звено и национален план или стратегия подаващи се на измерване целеви ориентири.

Ефективните мерки показват че елементите на пътната безопасност трябва да са неразделна част в бъдещото решаване на проблемите по използването на земята, градското планиране и планиране на транспорта; проектиране по-безопасни пътища и изискване за независими одити за пътна безопасност на нови строителни проекти, подобряване на показателите за безопасност на бъдещите превозни средства; насърчаване ползването на обществения транспорт, ефективно управление на скоростта от страна на полицията и използване на мерки за успокояване на движението; създаване и прилагане на закони, изискващи използването на предпазни колани, каски и системи за обезопасяване на деца; въвеждане и контрол на закона за пределните стойности на концентрация на алкохол в кръвта на водачите и подобряване на здравните грижи за жертвите след катастрофите.

Важна роля в подкрепа на прилагането на законодателни мерки играят информационните кампании за повишаване на осведомеността хората за опасностите в движението и размера на санкциите при нарушаване на закона.

2.3 Динамика на нарастването

Нараства разбирането, че настоящата ситуация в областта на безопасността по пътищата представлява криза, с въздействието на която върху здравето, социалната и икономическа сфери застрашава постигнатите успехи в областта на здравеопазването и развитието. Сигурността на движението не е нов проблем, още повече че през последното десетилетие дейността в международен план се активизира. Бяха разработени редица документи, които описват обхвата на проблема, неговите социални, здравни и икономически въздействия, конкретните фактори на риска и ефективните мероприятия. Тези документи послужиха като стимул за приемането на редица резолюции, призоваващи държавите-членки и международната общност да включат безопасността по пътищата в списъка на въпросите от глобалната политика и съдържащи конкретни препоръки за действие. Тези резолюции съдържаха призови за засилване на международното сътрудничество в резултат на което бе създадено "Сътрудничество в рамките на Организацията на обединените нации в областта на безопасността на движението по пътищата". Този механизъм на сътрудничество в който водеща е Световната здравна организация, а като заместници поетапно се явяват Регионалните

комисии на ООН, от 2004г. обединява международни организации, правителства, неправителствени организации, фондации и представители на частния сектор с цел координация и провеждане на ответни на проблемите на безопасността на движението мерки. Още повече че текущите инициативи и нивото на инвестиране на средства не са достатъчни за да спрат или да обърнат очакваното увеличение на смъртността в резултат на пътнотранспортни произшествия.

В доклада на Генералният секретар на Организацията на обединените нации за глобалната криза в областта на безопасността по пътищата през 2009 г. се отбелязва че независимо от нарастващата информираност по проблемите на безопасността на движението и подкрепата на приетите решения, политическата воля и нивото на финансиране не съответстват с мащабите на този проблем.

Генералният секретар на Организацията на обединените нации посочва, че тази криза изисква амбициозни виждания, разширяване на инвестициите и повишаване качеството на сътрудничество и отбелязва че Първата световна министерска конференция по безопасността на движението е една огромна възможност за създаване на планове за действие и стимулиране на правата на следващите практически стъпки.

3. Защо е необходимо Десетилетие за действие по осигуряване на безопасността на движение по пътищата?

В доклада на Комисията за глобална пътна безопасност за 2009 се отправя призив за провеждане на Десетилетие за работа по осигуряване на безопасност на движението по пътищата. Това предложение е получило одобрение от широк кръг от държавни деятели, както и от - "Сътрудничество в рамките на Организацията на обединените нации в областта на безопасността на движението по пътищата". В доклада си пред Общото Събрание за 2009 г., Генералният секретар на Организацията на обединените нации призова държавите-членки да подкрепят усилията за обявяване на Десетилетието. Десетилетието дава възможност за дългосрочни и координирани действия в подкрепа на безопасността на движението по пътищата на регионално, национално и местно ниво.

Основните партньори за глобалната безопасност по пътищата са съгласни, че е дошло време за ускоряване на инвестициите в пътната безопасност, както и разработването на устойчиви стратегии и програми за безопасност по пътищата, отчитайки връзката между пътища и хора, за насърчаване на използването на обществения транспорт, както и промяна на подходите за измерване на напредъка в националната транспортна политика. Съществува разбиране за основните рискови фактори, както и за ефективните мерки за преодоляването им. Създадените структури за сътрудничество и обединение на основните международни участници, източниците за финансиране, гражданското общество, които да съберат най-важните международни играчи, финансиращите организации, гражданското общество и е налице механизъм за финансиране в подкрепа на ускорени инвестиции и дейности.

Достатъчни ресурси и политическа воля са основните елементи, които все още липсват.

Десетилетието ще предостави график за действия за насърчаване на политическите и ресурсни ангажименти както общо, така и на национално ниво.

Донорите могат да използват Десетилетието като стимул за интегриране на пътната безопасност в своите програми за подпомагане.

Страните с ниски и средни нива на доходи могат да го използват за ускореното приемане на ефективни и икономични програми за безопасност по пътищата, докато страните с високи доходи могат да го използват за постигане на напредък в подобряване на безопасността по пътищата, както и да споделят своя опит и знания с другите страни.

През март 2010 г. с резолюция на Общото събрание на ООН е обявено Десетилетието за действие за безопасност по пътищата 2011-2020 (A/64/255), с цел стабилизиране и после да се намали нивото на смъртните случаи при движението по пътищата в световен мащаб чрез увеличаване на дейностите на национално, регионално и глобално равнище.

Резолюцията призовава държавите-членки за изпълнение на дейностите по пътната безопасност, особено в областта на управлението на безопасността по пътищата, пътната инфраструктура, безопасни превозни средства, поведение на потребителите на пътя, образованието в областта на пътната безопасност и реакция в случай на аварии.

Въпреки че Резолюцията е подкрепена от редовен мониторинг за напредъка към постигането на глобалните цели, свързани с Десетилетието, се отбелязва, че националните цели за всяка сфера на дейност, следва да се определят от отделните държави-членки.

Резолюцията изисква Световната здравна организация и Организацията на обединените нации да осъществят сътрудничество на тема „Сътрудничество и безопасност” и с други партньори и заинтересовани страни да изготвят общ план за Десетилетието като ръководен документ в подкрепа на изпълнението на неговите цели.

4. Структура на действие на Десетилетието

Водещите принципи, залегнали в Плана за действие на Десетилетието са тези, включени в системата за "безопасна подход". Този подход има за цел да създаде система за автомобилния транспорт, което е по-толерантно към човешките грешки и се взема предвид уязвимостта на човешкото тяло. Неговата начална точка е признаването на човешка грешка и разбирането, че катастрофите не могат да се избегнат напълно. Целта на системата е да се гарантира, че произшествията не водят до сериозни наранявания.

В съответствие с този подход на границите на човешките възможности - че човешкото тяло може да издържи в условията на кинетичната енергия - са важна основа за проектирането на системата на автомобилния транспорт, и въз основа на тези граници трябва да хармонизира други аспекти на пътната мрежа, като например създаването на пътни превозни средства и околната среда.

Ползвателите на пътната мрежа, транспортните средства и пътната мрежа/околната среда, са разглеждани по един интегриран начин, чрез широк кръг от интервенции, с по-голямо внимание на управление на скоростта и превозно средство и на пътното проектиране, отколкото в традиционните подходи към безопасността по пътищата.

Този подход означава пренасочване голяма част от отговорността от участниците в пътното движение за тези, които изготвят система за автомобилните превози. Системата включва дизайнери - главно пътни мениджъри, автомобилната промишленост, полиция, политици и законодателните органи. Въпреки това, има

много други играчи, които също имат отговорност за безопасността по пътищата, като например здравните услуги, съдебната система, училищата и неправителствените организации.

Индивидуалните участници в пътното движение имат задълженията да се придържат към законите и подзаконовите актове.

В Плана за Десетилетието също признава значението на собственост на национално и местно равнище и за включване на множество сектори и агенции. Дейностите към постигането на целта на Десетилетието трябва да се прилагат на най-подходящо ниво и с участието на различни сектори (транспорт, здравеопазване, полиция, правосъдие, градско планиране и т.н.). Неправителствените организации, гражданското общество и частния сектор трябва да бъдат включени в разработване и прилагане на национални и международни дейности, насочени към постигане на целите на Десетилетието.

4.1 Цел и конкретни задачи

Общата цел на Десетилетието ще бъде да се стабилизира и след това се намали нивото на смъртните случаи при движение по пътищата до 2020 година. Това ще се постигне чрез:

- разработване и прилагане на устойчиви политики и програми за осигуряване на безопасността по пътищата;
- определяне на амбициозни, но постижими цели за намаляване до 2020 г. броят на злополуките с летален изход, въз основа на съществуващата система на регионалните цели за намаляване жертвите на злополуки;
- укрепване на инфраструктура за управление и капацитет за технически дейности в областта на пътната безопасност на национално, регионално и глобално равнище;
- подобряване на качеството на събирането на данни на национално, регионално и глобално равнище;
- мониторинг на напредъка и резултатите от дейността за определен брой предварително зададени показатели на национално, регионално и глобално равнище;
- насърчаване на по-голямо финансиране за пътната безопасност и по-добро използване на съществуващите ресурси, включително и чрез осигуряване на безопасността по пътищата в рамките на компонент пътни инфраструктурни проекти.

4.2 Дейности

Дейността през последното десетилетие трябва да се извърши на местно, национално, регионално и глобално равнище, но акцентът ще е предимно на национално и местно равнище.

В рамките на правните механизми на националните и местни органи на държавно управление на страните се осъществява дейност в съответствие с петте елемента, както е показано по-долу.

Национални дейности

Елемент 1	Елемент 2	Елемент 3	Елемент 4	Елемент 5
Управление на безопасността по пътищата	По-безопасни пътища и мобилност	По-безопасни превозни средства	По-безопасно поведение на потребителите на пътищата	Адекватни мерки след катастрофата

4.2.1 Дейности на национално равнище

На национално ниво страните се насърчават да изпълняват следните пет елемента, въз основа на препоръките на доклада за превенция на пътнотранспортните произшествия и предложенията на Комисията за глобална пътна безопасност.

Страните трябва да обмислят тези пет области, в рамките на собствената си национална стратегия за безопасност по пътищата, капацитет и системи за събиране на данни. За някои страни ще трябва да се използва поетапен подход към включването на петте стълба.

Елемент 1: Управление на безопасността по пътищата

Насърчаване на създаването на много секторни партньорства и определянето на водещи агенции с капацитет за разработване и ръководене издаването на национални стратегии за безопасност по пътищата, планове и цели в областта на пътната безопасност, въз основа на събирането на данни и доказателства за научни изследвания, за оценка на организацията на насрещните мерки и наблюдение на изпълнението и ефективността

Дейност 1: Създаване на водещата агенция (и съответните механизми за координация) за безопасност по пътищата с участието на партньори от различни сектори чрез:

- определяне на водеща агенция и създаване на съответния секретариат;
- насърчаване на създаването на координационни групи и
- разработване на програми за основната работа.

Дейност 2: Разработване на национална стратегия (на ниво министри), координирана от водещата агенция в резултат на:

- потвърждаване на дългосрочните инвестиционни приоритети;
- дефиниране на отговорностите и отчетността на институциите за развитие и изпълнението на съществените работни програми;
- идентифициране на изпълнението на проектите;
- създаване на партньорства и коалиции;
- насърчаване на инициативи в областта на пътната безопасност движение, като например въвеждането на новия стандарт ISO 39001 в управление на безопасността по пътищата, и
- установяване и поддържане на системи за събиране на данни, необходими за предоставяне изходни данни и мониторинг на напредъка в намаляването на жертвите по пътищата и смъртните случаи и други важни показатели като разходи, и т.н.

Дейност 3: Задайте реалистични и дългосрочни цели за националните дейности на базата на анализ на данни от националните ПТП чрез:

- идентифициране на области за подобрения, както и
- оценка на потенциалното подобрение на резултатите от дейностите.

Дейност 4: Работа за да се гарантира, че финансирането е достатъчно, за дейности, изпълнявани чрез:

- проучване на възможностите за устойчиво финансиране на базата на разходите и ползите във връзка с доказан възвръщаемост на инвестициите;
- насърчаване на създаването на процедури за ефективно и ефикасно разпределение на ресурсите в програми за безопасност;

- използване на 10% от инвестициите в инфраструктурата, за безопасността по пътищата, както и
- идентифициране и прилагане на новаторски механизми за финансиране.

Дейност 5: Създаване и поддържане на информационна система за текущ мониторинг и оценка, която ще включва редица процеси и мерки за постигане на резултати, включително:

- създаване и поддържане на националната и местните системи за измерване и наблюдение на смъртните случаи по пътищата, нараняванията и катастрофите;
- създаване и поддържане на националната и местните системи за измерване и наблюдение на междинните резултати, като средната скорост, ползването на каските, показатели за използване на обезопасителни колани и др.;
- създаване и поддържане на националната и местните системи за измерване и наблюдение на резултатите от интервенциите за безопасността по пътищата;
- Създаване и поддържане на националната и местните системи за измерване и наблюдение на икономическото въздействие на жертвите по пътищата, както и
- Създаване и поддържане на националната и местните системи за измерване и наблюдение на въздействието на жертвите по пътищата.

Елемент 2: По-безопасни пътища и мобилност

Повишаване на присъщите за безопасността на пътната мрежа и защитни свойства в полза на всички участници в движението, особено на най-уязвимите от тях (например, пешеходци, велосипедисти и мотоциклетисти). Това ще бъде постигнато чрез оценка и подобряване на пътната инфраструктура планиране, проектиране, изграждане и поддържане на пътища с оглед изискванията за сигурност.

Дейност 1: Насърчаване на растежа и ангажимента към пътната безопасност и отговорността за нея на пътния контрол, пътните инженери и специалистите по градска планировка:

- насърчаване на правителствата и на пътните служби да си поставят за цел "елиминиране на високата степен на риск пътищата до 2020 г.";
- насърчаване на пътната администрация за разпределяне най-малко 10% от бюджетите на пътищата за специални по-безопасни пътни инфраструктурни програми;
- по пътя на правно задължение да се подобри безопасността по пътищата с икономически ефективни мерки и ежегодни доклади за състоянието, тенденциите и работата, извършена за запълване на пропуските в областта на сигурността;
- създаването на специализирано звено за наблюдение и подобряване на безопасността по пътната мрежа;
- стимулиране на безопасния системен подход и ролята на обяснение на същността и прощаване на пътна инфраструктура и
- наблюдение на безопасността на инвестициите в пътната инфраструктура от националните пътни власти, банките за развитие и другите агенции.

Дейност 2: Насърчаване на нуждите на всички участници в движението, като част от устойчивото градско планиране, управление на търсенето на транспортни услуги и използването на земята за управление чрез:

- планиране на земеползването, така че да отговаря на общите изисквания за сигурна мобилност, включително управлението пътуването и на търсенето и необходимостта от достъп на търсенето на пазара, географско и демографските условия;
- включително оценки на въздействието върху безопасността, като част от цялата дейност по планирането и развитието решения, и
- въвеждане на ефективен достъп и на процедурите за контрол за предотвратяване на опасни събития.

Дейност 3: Насърчаване на безопасна експлоатация, поддържане и подобряване на съществуващата пътна инфраструктура, като се изисква от пътни органи:

- да идентифицират броя и местонахождението на жертвите и ранените по вид и ползване на инфраструктурата, и ключовите фактори, които оказват влияние върху всяка група потребители;
- да се открият опасните места, пътища или участъци, където броят на катастрофите или тежестта им надвишават определени стойности и да предприемат коригиращи мерки по съответния начин;
- оценяват безопасността на съществуващите пътната инфраструктура и прилагат доказани инженерни решения за подобряване нивото на безопасност;
- да вземат водеща роля при управление на скоростта и бързината на подобряване на дизайна и експлоатацията на пътната мрежа, и
- да осигурят безопасна работна зона.

Дейност 4: Насърчаване развитието на нова безопасна инфраструктура, която се използва за нуждите на мобилността и достъпа на всички потребители чрез насърчаване на съответните органи да:

- вземат предвид всички видове транспорт по време на строителството на нова инфраструктура;
- установят минимални оценки за безопасност за новите проекти и инвестиции в пътища, които осигуряват отразяване на техническите

характеристики на новите проекти, нуждите на всички участници в движението в областта на сигурността;

- Използване на независима оценка на въздействието върху пътната безопасност, както и резултатите от проверките за сигурност в планирането, разработването, изграждане, експлоатация и поддръжка на нови пътни обекти и да се гарантира правилното изпълнение на препоръките от одитите.

Дейност 5: Насърчаване на изграждането и трансфер на знания за безопасна инфраструктура чрез:

- създаване на партньорства с банките за развитие, с националните органи и гражданското общество, предоставяне на познания, а частния сектор да осигури разработването на безопасен инфраструктурен дизайн с прилагане на добре познати принципи;

- съдействие при подготовката на кадри и обучението им в областта на безопасност на пътното движение в процеса на проектиране на по-евтините средства осигуряващи безопасността, проверка на безопасността и оценка на пътищата и;

- разработване и насърчаване на стандарти за безопасно пътно проектиране и експлоатация, които разпознават и се интегрират с човешкия фактор и проектирането на превозните средства.

Дейност 6: Насърчаване на научноизследователската и развойна дейност в областта на по-безопасни пътища и мобилност по:

- завършване на научните изследвания и споделяне на резултатите от тях по отношение на икономическата обосновка на по-безопасната пътна инфраструктура и нива на инвестиции, необходими за постигане на целите на Десетилетието;

- насърчаване на научните изследвания и развойната дейност за подобряване инфраструктура за сигурност на пътните мрежи в страните с ниски и средни доходи, и

- улесняване на прилагането на демонстрационни проекти за оценка на иновациите за подобряване на сигурността, особено за уязвимите участници в движението пътищата.

Елемент 3: По-безопасни превозни средства

Насърчаване на широкото въвеждане на усъвършенствани технологии за осигуряване на активната и активната безопасност на превозните средства чрез хармонично съчетание на подходящи световни стандарти, програми за потребителска информация и стимули за ускоряване на използването на нови технологии.

Дейност 1: Насърчаване на страните-членки за прилагане и налагане на правила за безопасност на превозните средства, разработени от Световния форум на ООН за хармонизация на превозни средства (WP 29).

Дейност 2: Насърчаване прилагането на нови програми за оценка на превозните средства във всички региони на света, с цел повишаване на достъпността на информацията до потребителите за безопасността на транспортните средства.

Дейност 3: Насърчаване на споразуменията гарантиращи, че всички превозни средства са оборудвани с обезопасителни колани и закрепване, които отговарят на изискванията и са преминали успешно подходящите стандарти (като минимални изисквания за безопасност на изпълнение).

Дейност 4: Насърчаване на широкото разпространение на технологиите за предотвратяване на аварии, които са доказали своята ефективност, като електронен контрол за стабилност и антиблокираща спирачна система на мотоциклети.

Дейност 5: Насърчаване на използването на данъчни и други стимули за превозни средства, които осигуряват висока степен на защита участници в движението, както и да попречат на вноса и износа на нови или употребявани автомобили с по-ниски стандарти за безопасност.

Дейност 6: Насърчаване на прилагането на правилата относно защитата на пешеходците и подобряване на научните изследвания на технологиите за сигурност, предназначени да намалят рисковете за уязвимите участници в пътното движение.

Дейност 7: Насърчаване на мениджърите в публичния и частния сектор за придобиване, управление и поддържане на превозни средства, характеризиращи се с високи технологии на сигурност и високо равнище на защита на пътниците.

Елемент 4: По-безопасно поведение на потребителите на пътищата

Разработване на цялостна програма за подобряване на поведението на потребителите на пътищата. Последователно или нарастващо спазване прилагането на закона и стандартите във връзка с информирането на обществеността, за да се увеличава броя на използващите предпазни колани и каски, както и намаляване на шофирането в нетрезво състояние, превишената скорост и други рискови фактори.

Дейност 1: Повишаване на информираността за рисковите фактори за безопасност на пътното движение и провеждането на профилактични мерки и кампании за социален маркетинг с цел оказване на въздействие върху възгледите и мнения за необходимостта от програми в областта на пътната безопасност.

Дейност 2: Създаване и гарантиране на спазването на ограниченията на скоростта и основани на фактически данни стандарти и правила, целящи намаляването на аварията и травматизма, свързани с превишената скорост.

Дейност 3: Въвеждане и гарантиране спазването на законите за шофиране в нетрезво състояние на базата на доказателствата, на стандартите и правилата за намаляване на свързаните с алкохола катастрофи и наранявания.

Дейност 4: Въвеждане и гарантиране спазването на законите и на базата на

доказателствата на стандартите и правилата за ползване на каски за мотоциклетисти с цел намаляване на нараняванията на главата.

Дейност 5: Въвеждане и гарантиране прилагането на закони, основани на факти, стандарти и правила по отношение на безопасителните колани и системи за безопасност на деца, за да намали нараняванията в резултат на пътнотранспортни произшествия.

Дейност 6: Въвеждане и гарантиране спазването на законите, стандартите и правилата по отношение на транспорта, професионалната хигиена на труда и гарантиране на безопасността на търговски товари и транспортни средства, пътнически транспортни услуги и други в публичните и частните автопаркове, с цел намаляване на нараняванията вследствие на злополука.

Дейност 7: Провеждане на научни изследвания, разработване и насърчаване на интегрирани политики и методи за намаляване на жертвите по пътищата, свързани с работата, в публичния, частния и неформалния сектори, с цел подкрепа на международно признатите стандарти за системи за управление на безопасността по пътищата и професионалното здраве и безопасност.

Дейност 8: Да се насърчи въвеждането на системи за степенувано издаване на свидетелства за управление на начинаещи водачи.

Елемент 5: Адекватни мерки след катастрофата

Подобряване на реагирането при извънредни ситуации, причинени от произшествия, както и подобряване на способността на здравните и други системи да предоставят адекватна спешна медицинска помощ и по-продължителна рехабилитация на жертвите на злополуки.

Дейност 1: Разработване на системи за оказване на до болнична помощ, в това число и за изваждане на жертвите от автомобилите след катастрофата и въвеждането на единен общонационален телефонен номер за съобщаване на спешни случаи, като се използва съществуващата добра практика.

Дейност 2: Разработване на система за оказване на болнична травматологична помощ и оценяване качеството на медицинското обслужване, прилагането на добри практики по отношение на системите за оказване на травматологична помощ и осигуряване на качеството.

Дейност 3: Осигуряване на ранна рехабилитация и подкрепа за пациенти с травми и хора, които са загубили близки в резултат пътнотранспортните произшествия, с цел да се минимизира както физически, така и психологически травми.

Дейност 4: Насърчаване създаването на подходящи схеми за застраховане на участници в движението за финансиране на услугите за рехабилитация на жертвите на катастрофи от:

- създаване задължителна гражданска отговорност, и
- международни договорености за взаимно признаване на застраховането, като система зелени карти.

Дейност 5: Насърчаване на задълбочено разследване на произшествия и предприемане на ефективни правни отговорности за смъртните случаи и нараняванията, в резултат от пътно-транспортни произшествия и по този начин да съдействат за справедливо разрешаване и осигуряване на справедливо правосъдие за роднините на жертвите и наранените.

Дейност 6: Поощряване и стимулиране на работодатели, наемащи хора с

увреждания и тяхното задържане.

Дейност 7: Насърчаване на научноизследователската и развойна дейност за усъвършенстване на ответните мерки във връзка с аварията.

4.2.2. Международна дейност

За да бъдат постигнати реалистични, но постижими цели в страните по целия свят е необходима всеобхватна международна координация. С координацията официално ще се осигури механизъм за улесняване на обмена на опит от държавите-членки за постигане на националните цели.

Международна координация и дейност по осигуряване безопасността на движението по пътищата

Под ръководството на Световната здравна организация дейността "Сътрудничеството в рамките на Организацията на обединените нации в областта на безопасността по пътищата" ще координира редица глобални дейности за насърчаване на Десетилетието за действие за осигуряване на безопасността по пътищата и да се оцени неговото въздействие.

Дейност 1: Стимулиране, в определени случаи, разширяването на финансовото обезпечение за безопасността по пътищата чрез:

- подкрепа за глобалната пътна безопасност;
- нови и новаторски подходи за финансиране;
- насърчаване на страните да разпределят 10% от инвестициите си на пътната инфраструктура за безопасността по пътищата, както и
- провеждане на информационно-разяснителна дейност сред новите дарители на публичния и частния сектор.

Дейност 2: Пропагандиране на безопасността по пътищата на най-високо равнище за улесняване на сътрудничеството между множество заинтересовани страни (като например неправителствени организации, международни финансови институции), включително чрез:

- резолюции на ООН и Световната здравна асамблея за безопасността по пътищата, при необходимост;
- Участие в регионални и международни кампании за безопасността по пътищата, и
- включването на безопасността по пътищата в дневния ред на представителните форуми, като G8/20, Световния икономически форум, Клинтън Глобална инициатива и т.н.;

Дейност 3: Повишаване на осведомеността за рисковите фактори и необходимостта от засилване на превенцията на пътно-транспортни произшествия чрез:

- използване на обществени кампании, включително Световната седмица на безопасността по пътищата, за годишния Световен ден за възпоминание на жертвите на движението по пътищата;
- сътрудничество с неправителствени организации и други инициативи на гражданското общество, споделят целите и задачите на Десетилетието, и
- подкрепа на инициативите на частния сектор, които споделят целите и задачите на Десетилетието.

Дейност 4: Предоставяне на насоки на страните за укрепване на системите за подобряване на управлението на безопасността по пътищата и прилагането на добрите практики по отношение на пътната безопасност трафик и осигуряването на травматологическа помощ посредством:

- прилагането от страните на добрата практика "Сътрудничеството в рамките на Организацията на обединените нации за безопасността по пътищата" или други международно признати насоки за добри практики;
- разработване на допълнителни указания за "добри практики" и
- предоставяне на техническа помощ на страните в прилагането на добри практики.

Дейност 5: Подобряване на качеството на събраните данни за безопасност на движението по:

- прилагане на ръководните принципи на добрите практики по отношение на информационно-справочните системи;
- стандартизация на определенията и методите за докладване;
- насърчаване на инвестициите в развитието на националните системи за анализиране на злополуките и свързаните с тях системи за наблюдение, работещи в здравеопазването, заетостта и компенсацията на заетите лица;
- разследване на произшествията, с цел установяване на причините, обстоятелствата и ефектите;
- насърчаване на развитието на системите за управление на данните за безопасността по пътищата (например чрез партньорска подкрепа, които предоставят помощ на членовете на Междуправителствената експертна група на базата на данни за пътнo-транспортни произшествия [IRTAD]) и
- разпространение както на поуците от успехите, така и на провалите.

4.3 Финансиране

Първоначалните разчети сочат, че за управление на движението в света годишно се изразходват до 500 млрд. долара. Отделянето на една малка част от тези средства трябва да бъде приоритет за страните за изпълнение на целите на Десетилетието.

Въпреки това, за успешното изпълнение на плана за действие може да изисква значителни допълнителни ресурси най-вече от самите страни, както и заинтересовани страни публичния и частния сектор. В доклада си за 2006 г., „За безопасни автомобилни пътища“, Комисията за осигуряване на безопасността по пътищата по целия свят изрази своята подкрепа за създаването на в глобален план на фонд в размер на 300 милиона щатски долара за насърчаване на по-голям акцент върху подобряване връщане към сигурността на планираните мащабни инвестиции в пътната инфраструктура през следващите десет години. Средствата за изпълнението на някои аспекти този план, макар и в по-малък брой на посочената сума, са предоставени от Световната организация за пътна безопасност на Световната банка и регионалните банки за развитие спонсорите на частния сектор. По предварителни оценки, нуждите от финансиране на националните дейности се оценява на около \$ 200 милиона на година, което е \$ 2 милиарда за цяло десетилетие. Съвместните усилия на международната общност за финансиране на пътната безопасност са, според груби изчисления е от 10 до 25 милиона щатски долара годишно. Ясно е, че допълнителните усилията на традиционната общност на спонсорите, не са достатъчни за осигуряване на суми, съответстващи на мащаба на проблема. Посочения финансов дефицит трябва да бъде попълнен за сметка на разширяване на информационно-разяснителните работи до широк кръг от заинтересовани страни. Например вече е създаден нов

фонд предоставящ на частния сектор възможност за осъществяване изпълнението на този план, особено в страните с ниски и средни доходи.

5. Мониторинг и оценка на Десетилетието по осигуряване безопасността на движението по пътищата

Напредъкът към постигането на целта на Десетилетието ще бъде осъществяван чрез:

- показателите за наблюдение;
- проследяване на основните етапи на Десетилетието, и
- междинна и крайна оценка на Десетилетието.

ПОКАЗАТЕЛИ

По-долу са посочени някои потенциални показатели, които могат да се измерят на глобално равнище, за да се наблюдава процеса и резултатите.

Показатели: Елемент 1

ОСНОВНИ

- брой на страните имащи агенция с ясно определени правомощия, която играе водеща роля за осигуряване на безопасността по пътищата;
- брой на страните с национални политики;
- брой на страните с временни целеви показатели за безопасност на пътното движение;
- броят на страните, в които са развити системите за следене на данните за напредъка в постигането на целите за безопасност на движението по пътищата;
- броят на страните, които събират годишни данни за пътнотранспортните катастрофи, в съответствие с международно признатите определения.

ПО ИЗБОР

- броят на страните, в които са дадени целево средства за прилагане на стратегията за безопасност по пътищата;
- брой на страните, които са постигнали напредък по отношение на постигането на определени цели.

Показатели: Елемент 2

ОСНОВНИ

- броят на страните в които на пътните органи имат правното задължение да подобряват безопасността по пътищата в мрежите си;
- броят на страните в които са създадени бюджетни кредити за изготвянето на специални програми за изграждане на безопасна пътна инфраструктура;
- броят на страните които имат за цел до 2020 година да се премахнат пътищата с висок риск за потребителите;
- броят на страните които са приели политики за осигуряване на устойчива градска мобилност;
- броят на страните с екипи от специалисти по пътна инфраструктура, които са специализирани за извършване на наблюдение на защитните елементи на пътната мрежа;
- броят на страните които са възприели политиката системно да извършват проверки за пътна безопасност или предприемат мерки за оценка на въздействието на безопасността по пътищата.

ПО ИЗБОР

- броят на страните в които нуждите в областта на безопасността на пътното движение са включени във функцията земеползване и планиране на транспорта;
- броят на страните в които ефективен контрол върху достъпа до собственост и има процедури за мониторинг на застрояването;
- броят на страните, в които редовно се провежда изследване на рейтинга за безопасност на пътната мрежа;
- броят на страните, в които оценката за безопасност за 10% от пътищата с най-голям обем надхвърля предварително зададения праг (например, процентът на злополуки на километър, минимален рейтинг на сигурността на инфраструктурата, процент високоскоростни магистрали с безопасни крайпътни пътни банкети и разделителна ивица, осигуряване на безопасна среда за пешеходците);
- броят на страните в които са приети минимални стандарти за оценка на сигурността при изграждане на нови пътища;
- броят на страните в които се извършва отчетност на пробег в автомобил километри.

Показатели: Елемент 3**ОСНОВНИ**

- броят на страните участващи в Световния форум на Организацията на обединените нации за хармонизиране на правилата за моторните превозни средства и прилагането на съответните стандарти;
- броят на страните, участващи в "оценяване на нови автомобили" (NCAP);
- броят на страните приели закони за забрана на използването на автомобили без предпазни колани (предни и задни седалки).

ПО ИЗБОР

- броят на страните приели закони забраняващи производството на автомобили без конкретни елементи за безопасност, като например електронен контрол за стабилност и антиблокиращи системи.

Показатели: Елемент 4

ОСНОВНИ

- брой страни с приети максимални ограничения на скоростта в зависимост от категорията на пътищата (градски, селски, пътната мрежа);
- броят на страните приели съдържанието на алкохол в кръвта да бъде по-малко или равно на 0,05 g/dl;
- броят на страните приели съдържание на алкохол в кръвта да бъде под 0.05 g/dl за млади/начинаещи водачи и водачите на търговския транспорт;
- броят на страните с национални данни за относителния дял на фатални катастрофи, свързани с употребата на алкохол;
- брой на страните в които носенето на каска е вменено със закон (включително стандарти);
- броя на страните с национални данни за каската на обезопасителни колани;
- брой на страните в които задължителното използване на обезопасителни колани е вменено със закон;
- брой на страните, с данни за степента на използване на предпазни колани (предните седалки, задни седалки);
- брой на страни със законодателството за използването на системи за сигурност за децата;
- брой на страните, които имат официални политики по отношение на регулиране на умората на водачите на товарни автомобили.

ПО ИЗБОР

- брой на страните с национални данни за размера на пътната мрежа според вида на пътя;
- брой на страните с национални данни за показателите за използване на системи за сигурност за децата;
- брой на страните приели новия стандарт ISO 39001;
- брой на страните, отразяващи пътно-транспортните произшествия за една от категориите като трудова злополука;
- брой на страните, редовно провеждащи Седмицата на пътната безопасност.

Показатели: Елемент 5**ОСНОВНИ**

- брой на страните, изискващи всички шофьори да имат застраховка "Гражданска отговорност";
- брой на държавите с единна национална гореща телефонна линия за извънредно положение;
- брой на страните имащи специални центрове за оказване на травматологична помощ.

ПО ИЗБОР

- брой на страните, в които персоналът на спешната медицинска помощ премине специално обучение за оказване на травматологична помощ.

Показатели: Международна дейност**ОСНОВНИ**

- броят на смъртните случаи вследствие на пътнотранспортни произшествия

като основен комбиниран показател за всички дейности;

- размера на финансирането за сигурност в движението, което се осигурява международната донорската общност (включително агенции за развитие и донорски агенции, фондации, частния сектор и други донори).

През Десетилетието ще се отбележи напредък в редица постижения в световен мащаб. Десетилетието - и изпълнението на този план - ще бъдат оценявани на редовни интервали от време от Организацията на обединените нации в областта на сътрудничеството за пътна безопасност. За да се събира тези информации на глобално равнище, за оценка ще бъде създадена работна група. Базовите данни ще бъдат получени чрез проучвания за всяка страна и отразени във втори глобален доклад за състоянието на безопасността на движение по пътищата, който ще се публикува през 2012 година. Третият доклад ще бъде публикуван през 2014 г. и при наличие на средства ще се подготвят допълнителни доклади за положението в тази област - допълнителни отчети за състоянието на безопасността на движението. По време на оценката, ще бъдат оценявани както резултатите така и показателите за оценка. Статутът на докладите и другите инструменти за мониторинг ще послужи като основа за обсъждане на събитията в средата и края на дългосрочните световни прегледи. На национално ниво всяка страна ще създаде своя собствена система за мониторинг. Е надяваме се, че страните ще разработят и публикуват националните доклади и ще организират прояви за обсъждане на напредъка и да се адаптиране на плановете.